

1593 (2022-2023) – Nr. 1
ingediend op 27 februari 2023 (2022-2023)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking
en Toerisme
uitgebracht door Bart Tommelein en Johan Deckmyn

over de recente ontwikkelingen
in het ambtsgebied Italië

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme:

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Emmily Talpe, Bart Tommelein;
Staf Aerts, Tine Van den Brande;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Orry Van de Wauwer, Loes Vandromme;
Jean-Jacques De Gucht, Marino Keulen;
Chris Steenwegen, Jeremie Vaneeckhout;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1.	Toelichting door Anne Laure Léger	4
1.1.	Situering van de Vlaamse diplomatieke vertegenwoordiging	4
1.2.	Situatie in Italië	4
1.3.	Buitenlands beleid van Italië.....	5
1.4.	Bilaterale relaties met Vlaanderen	6
1.5.	Prioriteiten voor de Vlaamse diplomatieke vertegenwoordiging	7
1.6.	Multilaterale focus van de Vlaamse diplomatieke vertegenwoordiging.....	7
2.	Vragen van de leden	7
2.1.	Tussenkost van Karin Brouwers.....	7
2.2.	Tussenkost van Johan Deckmyn	8
2.3.	Tussenkost van Kristof Slagmulder	8
2.4.	Tussenkost van Thijs Verbeurgt	9
2.5.	Tussenkost van Sofie Joosen.....	9
2.6.	Tussenkost van Bart Tommelein	9
3.	Antwoorden van Anne Laure Léger	10
3.1.	Aanwezigheid van de maffia	10
3.2.	Regio's	10
3.3.	Nieuwe Italiaanse regering	10
3.4.	Italiaanse recessie	11
3.5.	Uitdagingen voor Italië	11
3.6.	Impact Europese sancties op de handelsbetrekking met Vlaanderen .	11
3.7.	Samenwerking met expats	11
3.8.	Toerisme.....	11
3.9.	Evenwichtige uitwisseling tussen Vlaanderen en Italië.....	12
3.10.	Italiaans standpunt over sancties tegen Rusland	12
3.11.	Neerlandistiek in Italië	12
3.12.	Meerwaarde van de post	12
	Gebruikte afkortingen	14

Op 17 januari 2023 hield de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme een gedachtewisseling over de recente ontwikkelingen in het ambtsgebied Italië, met Anne Laure Léger, diplomatiek vertegenwoordiger van Vlaanderen in Italië.

1. Toelichting door Anne Laure Léger

1.1. Situering van de Vlaamse diplomatieke vertegenwoordiging

Anne Laure Léger wijst er bij het begin van haar inleiding op dat de diplomatieke vertegenwoordiging van Vlaanderen in Italië nog zeer jong is. Minister-president Geert Bourgeois kwam de deuren openen in Rome eind februari 2019. Zij is als diplomatiek vertegenwoordiger geaccrediteerd bij de Italiaanse Republiek en bij de VN-organisaties die in Rome gebaseerd zijn, namelijk het FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations), WFP (UN World Food Programme) en IFAD (International Fund for Agricultural Development). Er is geen accreditatie bij het Vaticaan, al zijn er wel contacten en culturele activiteiten.

De diplomatieke vertegenwoordiging bestaat uit haarzelf en een medewerker. Meestal is er ook hulp van stagiairs. Flanders Investment & Trade is ook aanwezig in Milaan, voor de noordelijke helft van Italië met drie personen, en in Rome met twee personen voor Zuid-Italië en Malta. Toerisme Vlaanderen heeft een kantoor in Milaan met vier personen. In het totaal is Vlaanderen dus met elf personen in Italië aanwezig.

De samenwerking tussen de Vlaamse Vertegenwoordiging, Flanders Investment & Trade (FIT) en Toerisme Vlaanderen verloopt voortreffelijk. Men organiseert overleg en werkt samen aan acties waarin men elkaar kan versterken. Tegenover de federale, Franstalige en Brusselse collega's functioneert men als team Vlaanderen.

De verstandhouding met beide federale ambassadeurs is prima, zowel voor bilaterale als multilaterale dossiers. Er vinden frequent coördinatievergaderingen plaats op de ambassade. De informatiedeling verloopt vlot en er is veel contact. Samen met de ambassadeur bereidt zij het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie voor, met een focus op het multilaterale gedeelte.

De Academia Belgica is een andere bekende Belgische instelling in Rome, die heel wat prestige geniet. Vlaanderen kent een jaarlijkse beurs toe voor het verblijf van een plastisch kunstenaar, maar ook academici en andere kunstenaars kunnen er verblijven. De samenwerking met de directrice verloopt zeer goed.

Met de Nederlandse ambassade is er vaak contact over taal, cultuur en literatuur.

De expatgemeenschap laat men evenmin links liggen, waarbij de vertegenwoordiger de NOB-scholen (Stichting Nederlands Onderwijs in het Buitenland) in Rome en Firenze vermeldt, naast 'Vlamingen in de Wereld', met afdelingen in Milaan en Rome. Binnenkort wordt een alumninetwerk van de KU Leuven opgericht, waarmee men eveneens actief betrokken zal zijn.

1.2. Situatie in Italië

Wat de situatie in het algemeen betreft, onderstreept ze het belang van Italië als een van de oprichters van de Europese Unie, stichtend lid van de NAVO (Noord-Atlantische Verdragsorganisatie), lid van de G20 en derde economie van de eurozone. De culturele en economische banden tussen Italië en Vlaanderen gaan eeuwen terug.

Italië bestaat uit twintig regio's, waarvan vijf met een speciaal statuut om culturele en linguïstische motieven. De regio's hebben in vergelijking met Vlaanderen beperkte legislatieve en uitvoerende bevoegdheden, maar kunnen wel binnen hun bevoegdheden internationale verdragen en Europese richtlijnen toepassen. Ze kunnen ook akkoorden sluiten met andere staten en buitenlandse besturen, wat voor Vlaanderen zeer interessant is.

Italië blijft een zwakke schakel binnen de eurozone. Het verwacht in 2023 een nulgroei. De inflatie bedroeg in 2022 meer dan 12 procent. De staatsschuld en het begrotingstekort blijven erg hoog.

Premier Giorgia Meloni zit ondertussen sinds half oktober stevig in het zadel, en wint nog altijd aan populariteit. De coalitiepartners staan achter haar en werken op dit moment loyaal mee. Zelfs Silvio Berlusconi heeft vorige week zijn waardering voor de regering uitgesproken.

Interessant om te weten, is dat de Italiaanse regering tot eind januari de tijd heeft om de hoge functionarissen binnen de overheid te vervangen en gelijkgezinden op strategische plekken te benoemen. Dat is iets wat bij elke Italiaanse verkiezing gebeurt. Ook de gouverneur van de Nationale Bank en de CEO's bij bedrijven als Enel, ENI, Poste Italiane en Banca Monte dei Paschi di Siena moeten dit jaar vervangen worden. Men verwacht dat Giorgia Meloni de benoemingen zal gebruiken om haar beleid op nationaal en internationaal vlak kracht bij te zetten.

Wat de binnenlandse politiek betreft, heeft de regering de handen vol met de crisis van de hoge benzineprijzen. Ondanks een verlaging van accijnzen komt er een staking van de verdelers en de regering is erg waakzaam voor een gelehesjesscenario.

1.3. Buitenlands beleid van Italië

Daarop gaat de spreker in op het buitenlandse beleid. De rechtse coalitie is verkozen met een programma dat focust op de soevereiniteit van Italië. Tegelijk heeft premier Giorgia Meloni gezegd dat Italië onder haar regering de internationale instanties zoals de Europese Unie niet zal verlaten, maar dat de beslissingen altijd in het belang van Italië moeten zijn.

In de praktijk ziet men dat ze probeert een aantal beslissingen en verdragen terug te draaien en eerder gemaakte afspraken te wijzigen. De spreker vermeldt het migratiebeleid, het Europees Stabiliteitsmechanisme en het Europees Stabiliteits- en Groeipact, het NextGenEU-plan en de Europese richtlijn over Green Homes.

Ze heeft ook al aangegeven dat ze het niet eens is met het beleid van de Europese Centrale Bank en de recente rentestijging, die volgens haar te snel verloopt. Die heeft immers grote gevolgen voor de Italiaanse staatsschuld. Er heerst algemeen wantrouwen bij de regering over het beleid van de Europese Centrale Bank en andere internationale financiële instellingen, en het is geen toeval dat Italië ondervertegenwoordigd was op het Wereld Economisch Forum in Davos. Men stuurde de minister van Onderwijs.

Daarnaast zorgt de relatie van Italië tot China mogelijk voor bezorgdheid, onder meer in Washington. Onder de regering-Conte heeft Italië een Memorandum of Understanding (MoU) getekend met China over de Nieuwe Zijderoute. Italië is een strategisch knooppunt dat voor China de toegang tot een groot deel van Europa kan vergemakkelijken. Een aantal havens in de Adriatische Zee wordt nu al gebruikt voor het 'Belt and Road Initiative'. Het MoU loopt voor vier jaar en kan stilzwijgend verlengd worden. In maart moet Giorgia Meloni beslissen of ze ermee doorgaat. Ze heeft wel al publiek verklaard dat ze het niet zou verlengen, maar het blijft afwachten wat er echt uit de bus komt.

Italië heeft het Europees Stabiliteitsmechanisme en het nationaal plan voor herstel en veerkracht (NPHV) van Italië met elkaar verbonden. Hoewel de regering-Conte een aantal jaren geleden haar akkoord gaf voor de uitbreiding van het Europees Stabiliteitsmechanisme tot een hulpfonds in geval van een bankencrisis, weigert premier Giorgia Meloni vandaag om het te bekrachtigen, omdat ze vreest dat het mechanisme zware besparingsmaatregelen zou kunnen opleggen. Ze heeft naar eigen zeggen de belofte dat Italië er nooit een beroep op zal doen, met bloed ondertekend. Ondertussen zou ze alsnog haar akkoord wil verlenen, op voorwaarde dat ze het genoemde NPHV mag wijzigen. Naast elementen die ook andere lidstaten al aanbrachten, zoals de inflatie en de stijgende prijzen voor energie en grondstoffen, wil Italië bepaalde aspecten van het RePowerEU-project integreren in het herstelplan, meer bepaald de fondsen voor de bouw van pijpleidingen en hoogspanningskabels. Vorige week zou ze met Ursula von der Leyen een principiële akkoord hebben bereikt tijdens haar bezoek aan Rome.

Ook over de Green Homes heeft Italië zijn akkoord gegeven op 25 oktober 2022 op de Europese Raad. De regering wil daar nu op terugkomen voor de stemming in het Europees Parlement van februari 2023, omdat de kosten voor Italië geschat worden op 40 miljard euro.

1.4. Bilaterale relaties met Vlaanderen

Welke sporen zijn belangrijk voor de bilaterale relaties met Vlaanderen? De handel op zich: Italië is de zesde exportmarkt voor Vlaanderen en het negende leveranciersland. De handelsbalans toont in 2021 een surplus van bijna 6 miljard euro voor Vlaanderen.

Ook wat energie betreft, zijn er opportuniteiten voor Vlaanderen, ook in het kader van het NPHV. Op het vlak van waterstof is er een groeiende commerciële uitwisseling. De voorbije zomer openden Vlaanderen en Italië het grootste project voor zonne-energie in Italië (in de Abruzzes). Het gaat om een samenwerking tussen het bedrijf Ontex uit Aalst en Menapy Italia, met kantoren in Vlaanderen.

Op het vlak van technologie is Vlaanderen bekend als een zeer sterke speler in onderzoek en ontwikkeling. De spreker vernoemt de life sciences, cleantech en industriële hightech. In het kader daarvan kwam in oktober een delegatie van de KU Leuven, met de provincie Vlaams-Brabant en de stad Leuven naar Bologna, samen met het Departement voor Onderzoek en Ontwikkeling en de Smart Hub Vlaams-Brabant.

Ook in de digitalisering vinden Vlaanderen en Italië elkaar. In Trentino is het Margraph Project aan de gang met VLIZ (Vlaams Instituut voor de Zee), imec (Interuniversitair Micro-electronicacentrum), Digitaal Vlaanderen en het Istituto di Scienze e Tecnologia della Cognizione in Trentino.

Daarnaast ligt de samenwerking met de havens voor de hand. Vorig jaar in november organiseerde FIT een investeringsseminarie met de haven van Antwerpen-Zeebrugge, DEME Group, Jan De Nul Group en De Blauwe Cluster, en 75 belangrijke industriële en institutionele partners uit Italië, onder de titel 'Ports, energy, smart shipping and logistics: opportunities for Flanders and Italy'. Bij infrastructuur vermeldt de spreker de langste intermodale vrachttransportverbinding in Europa die tussen Bari en Zeebrugge loopt.

De culturele uitwisselingen tussen Vlaanderen en Italië zijn erg rijk. De term 'fiammingo' doet bij veel Italianen nog altijd een belletje rinkelen. Werken van de Vlaamse meesters zijn in Italië te bezichtigen, maar ook de eigentijdse artiesten, kunstenaars, filmmakers, choreografen en muzikanten zijn zeer gegeerd op festivals en in cultuurhuizen, wat als hefboom kan dienen voor het openen van economische,

politieke en academische deuren. Wat dat laatste betreft, is de kwaliteit van de Vlaamse universiteiten, onderzoeksinstituten en hogescholen goed bekend. In dat verband subsidieert de Vlaamse Vertegenwoordiging de leerstoel Vesalius voor Neerlandistiek aan de Universiteit van Padua en, samen met de Nederlandse ambassade, de departementen Neerlandistiek aan vier andere Italiaanse universiteiten.

Tot slot gaat de spreker in op het toerisme. Italië is de zesde herkomstmarkt voor Vlaanderen. De focus op erfgoed werkt goed in Italië. De interesse voor thema's als wielrennen en artisanale bier blijft toenemen.

De spreker bevestigt de politieke belangstelling voor Italië vanwege de regering. De minister-president kwam drie keer op bezoek in Italië: voor de viering van 500 jaar Josquin des Prez in het Vaticaan, de opening van de Biënnale Kunst in Venetië, en de slotvoorstelling van het Romaeuropa Festival in Rome. De spreker mocht ook een zending van de commissie Cultuur begroeten op de Biënnale van Venetië.

1.5. Prioriteiten voor de Vlaamse Diplomatieke Vertegenwoordiging

Als besluit gaat ze nog in op de prioriteiten voor de post, en welke thema's die naar voren schuift. Na de opstart van de activiteiten, waarbij COVID-19 heel wat roet in het eten heeft gegooid, zal de Vlaamse Vertegenwoordiging de komende tijd prioritair inzetten op het uitbouwen en versterken van relaties op politiek niveau, zowel ministerieel, regionaal als lokaal. Een tweede focus ligt op het detecteren van opportuniteiten tot samenwerking met een of meer Italiaanse regio's. Daarnaast bereidt men het Belgische voorzitterschap van de EU voor.

De culturele activiteiten worden voortgezet, waarbij de spreker de samenwerking met het Romaeuropa Festival vermeldt, het belangrijkste festival voor hedendaagse podiumkunsten in Rome. Verder staan er eind 2023 drie tentoonstellingen rond Rubens geprogrammeerd, een in de Galleria Borghese in Rome en twee in Mantua. Vorige week was de spreker met de curatoren in Antwerpen om de bruiklenen te bekijken.

Verder worden ook de inspanningen op het vlak van neerlandistiek voortgezet, samen met de Nederlandse ambassade.

1.6. Multilaterale focus van de Vlaamse Diplomatieke Vertegenwoordiging

Op multilateraal vlak draagt men binnen FAO bij aan een flexibel fonds voor ontwikkelingssamenwerking (3 miljoen euro voor de periode 2022-2025), en neemt men deel aan werkgroepen rond landbouw, visserij en bosbouw vanuit het Departement Landbouw en Visserij. Er wordt in het voorjaar een zending verwacht vanuit het departement naar FAO. België is op dit moment geen lid van de Raad van FAO of van WFP.

De spreker volgt als observator die vergaderingen op, evenals die over de gevolgen van de oorlog van Rusland in Oekraïne op de voedselzekerheid in de wereld, zowel bij FAO als bij WFP. Met WFP blijft men samenwerken, vaak in het kader van humanitaire hulp.

2. Vragen van de leden

2.1. Tussenkoms van Karin Brouwers

Karin Brouwers informeert naar de eerste bevindingen van de diplomatieke post in Rome, die sinds een paar jaren werkzaam is. Welk verschil maakt hij? Zou wat werd opgesomd, er niet geweest zijn zonder die post? Twee mensen is alvast beperkt voor een dergelijk groot en belangrijk Europees land, met veel economische

belangen. Hoe verloopt in dat verband de samenwerking met de vertegenwoordigers van het federale niveau en met die van de andere deelstaten? Worden de krachten gebundeld of blijft iedereen op zijn eiland?

Hoe heeft Italië het probleem van de torenhoge inflatie aangepakt?

Wat toerisme betreft, wil ze weten op welke wijze onze troeven worden uitgespeeld. Is Vlaanderen een belangrijke toeristische bestemming voor de Italianen?

Heeft het rechtse blok dat aan de macht is, tot op heden de verwachtingen van zijn kiezers weten te realiseren? Hoe ziet de spreker de eensgezindheid van de bonte coalitie van politieke ego's evolueren? Wat zijn de grootste uitdagingen waar het land voor staat?

Vraag is ook of de Italiaanse regering steun zal vinden bij de andere lidstaten van de EU in voor haar vraag om extra middelen in de strijd tegen de recessie.

Wat is de specifieke impact van de handelssancties tegen Rusland op de Italiaanse economie en die van de oorlog in Oekraïne op de handelsbetrekkingen met Vlaanderen?

Ziet de spreker opportuniteiten voor Vlaanderen bij de Italiaanse wens om de achterstand op het vlak van digitalisering aan te pakken, en een kloof tussen Noord en Zuid te voorkomen?

Tot slot informeert ze naar de belangrijkste exportproducten van Vlaanderen naar Italië en naar opportuniteiten.

2.2. Tussenkoms van Johan Deckmyn

Ook *Johan Deckmyn* wil weten hoe de vertegenwoordiger zelf haar eerste jaren evalueert. Hoe schat zij de meerwaarde van een dergelijke post inmiddels in?

Hoe promoot Vlaanderen zichzelf in Italië op toeristisch vlak? Welke specifieke initiatieven ontplooit men om de historische band tussen Vlaanderen en Italië te onderhouden?

Hij wil meer informatie over de plaats van Giorgia Meloni die in de Italiaanse regering stevig in het zadel zit en aan populariteit wint. Is dat een intern Italiaanse beschouwing? Wat is de visie van de spreker op de positionering van de huidige Italiaanse regering ten aanzien van de EU?

Hoe percipiëren de Italianen de Europese houding?

Komt in de contacten van de vertegenwoordiger met personen en organisaties hun bezorgdheid over de maffia ter sprake?

Met welke Italiaanse regio's wil Vlaanderen prioritair de banden aanhalen, of wordt de keuze gebaseerd op arbitraire coëfficiënten?

2.3. Tussenkoms van Kristof Slagmulder

Kristof Slagmulder peilt naar de toestand van de neerlandistiek in Italië, in het licht van de wereldwijde achteruitgang waarmee het domein te kampen heeft.

Welke versterkende initiatieven neemt de Vlaamse Vertegenwoordiging?

2.4. Tussenkost van Thijs Verbeurgt

Thijs Verbeurgt sluit zich aan bij de vragen over de meerwaarde van een dergelijke diplomatieke post voor Vlaanderen en hoe men die zelf evalueert.

Is de samenwerking tussen Italië en Vlaanderen evenwichtig? Leeft Vlaanderen even hard in Italië als dat land bij ons? Hij heeft dezelfde vraag op het vlak van toeristische, culturele en academische uitwisseling.

Tot slot informeert hij naar de meningsverschillen binnen de extreemrechtse regering over de sancties tegen Rusland. Acht de spreker een wijziging van het Italiaanse standpunt mogelijk?

2.5. Tussenkost van Sofie Joosen

Sofie Joosen wil weten welke regio's verdragen kunnen afsluiten binnen hun bevoegdheden en hoe dat concreet in zijn werk gaat. Over welke thema's gaat het? Zijn er thema's bij die Vlaanderen een meerwaarde kunnen bieden? Hoe kan het inzetten op een intensievere samenwerking met die regio's?

Welke rol kan Vlaanderen spelen ten aanzien van de belangrijke VN-organisaties in Rome? Hoe draagt de post daaraan bij? Hoe kan die rol nog versterkt worden?

Hoe evolueert het Vlaamse netwerk dat actief is in Italië? Heeft men de nodige contacten? Zijn er bijkomende mogelijkheden en aandachtspunten?

2.6. Tussenkost van Bart Tommelein

Bart Tommelein haalt de historische banden aan en weet dat Italië politiek geen eenvoudig land is. De staatsstructuur is sinds de Tweede Wereldoorlog niet bijzonder stabiel te noemen. Sinds juli 1946 heeft het zijn 31e premier. In dezelfde periode passeerden er twintig de revue in België. Italië was ook een van de eerste landen dat de traditionele partijen zag verdwijnen ten voordele van nieuwe combinaties en bewegingen. Anderzijds was het er vanaf het begin bij om het Europese project op te richten. Italië is een belangrijke politieke en economische partner.

Op welke domeinen is de samenwerking met Italië het belangrijkste en op welke zou meer nadruk moeten gelegd worden? Moet op bepaalde sectoren meer gefocust worden? Zijn er regio's waar Vlaanderen zich qua toerisme op moet focussen? Vlaanderen focust op economisch en toeristisch vlak bijvoorbeeld op Noordrijn-Westfalen in Duitsland omdat het een buur is.

Waar is nog de grootste marge voor succes op de Italiaanse markt?

Wat de relatie van Italië met Europese Unie betreft, wijst hij op de wederzijdse afhankelijkheid. Onze boodschap aan de nieuwe regering moet dan ook zijn dat Italië en de Unie elkaar nodig hebben. Hij stelt vast dat de retoriek van Giorgia Meloni alvast gemilderd is, en stelt voor om naar haar daden te kijken. Het lid attendeert erop dat zij de steun van het Europese coronaherstelfonds goed kan gebruiken. Hoe verlopen de contacten met de regering-Meloni? Welke koers vaart die? Welke richting kan het uitgaan? Hoe kijkt die regering aan tegen een intense samenwerking met Vlaanderen? Moet die op unitair vlak plaatsvinden of kan dat ook met de regio's?

3. Antwoorden van Anne Laure Léger

3.1. Aanwezigheid van de maffia

Anne Laure Léger verzekert dat ze in haar professionele activiteiten niets merkt van de aanwezigheid van georganiseerde misdaad. De werking van de diplomatieke post concentreert zich vooral op Rome en noordelijkere regio's.

De recente arrestatie beroert wel de publieke opinie. Veel families hebben immers verliezen geleden. Ook de familie van president Mattarella werd getroffen. Zijn broer, Piersanti Mattarella, voorzitter van de regio Sicilië, werd in 1980 vermoord door de Cosa Nostra.

3.2. Regio's

Sicilië is ook een van die regio's met een speciaal statuut, die nog iets meer autonomie hebben. Maar het is er geen regio waar de Vlaamse Vertegenwoordiging op dit moment naar kijkt voor een meer diepgaande samenwerking. Intuïtief wordt daarvoor naar het Noorden gekeken, maar de keuze wordt in elk geval gestaafd met cijfers en onderzoek.

De komende jaren gaat ze vooral kijken welke belangrijke domeinen van Vlaanderen partners kunnen vinden in een Italiaanse regio, waarbij ze digitalisering als voorbeeld geeft. Daarin wil ze een of twee regio's identificeren waar het meeste projecten zijn. Haar oog valt in elk geval op Lombardije. Voor de tweede regio is nog meer onderzoek ter plaatse nodig, bijvoorbeeld in de vorm van gesprekken met verantwoordelijken voor internationalisering bij de regio Lombardije. Dat gebeurt altijd in samenwerking met FIT en de relevante departementen in Brussel, onderstreept ze.

Ze wijst er ten overvloede op dat het contrast tussen Noord en Zuid nog altijd zeer groot is, zowel voor economische ontwikkeling als wat het onderwijsniveau betreft. Het zuiden is voor de Vlaamse Vertegenwoordiging dan ook minder interessant. Ook cultureel is het eenvoudiger werken met het Noorden.

De regio's zijn bevoegd voor lokaal transport, openbare werken, ziekenhuizen, cultuur, toerisme, stedenbouw en lokale politie. Een aantal bevoegdheden worden gedeeld met de staat: onderwijs, veiligheid op het werk, gezondheid, internationale relaties en buitenlandse handel. Er zijn dus voldoende raakvlakken voor samenwerking met Vlaanderen, concludeert ze, ook formeel via bijvoorbeeld een MoU. Ze hebben geen financiële autonomie maar krijgen hun middelen uit staatssubsidies, herverdeling van lokale belastingen en EU-projecten.

3.3. Nieuwe Italiaanse regering

De spreker treedt bij dat de nieuwe regering een bonte coalitie is. Gezien de traditie van instabiliteit is de vraag pertinent hoe de situatie gaat evolueren. Giorgia Meloni lijkt niettemin stevig in het zadel te zitten, ook al moet ze opboksen tegen een mannelijke cultuur. Dat ze op een dergelijk niveau kan standhouden, en omgeven is door mensen met ervaring uit andere partijen, wordt door veel Italianen als positief beschouwd. Ze wordt gewaardeerd en heeft haar coalitie op dit moment goed in de hand.

Wel verwacht men volgend jaar presidentsverkiezingen, omdat Mattarella bij zijn verkiezing in 2022 verklaarde maar twee jaar te willen aanblijven. Zal op dat moment Mario Draghi een gooi doen naar het presidentschap? Wie zal het zeggen?

Daarnaast hoorde ze dat Giorgia Meloni zou proberen om bij de Europese verkiezingen in 2024 zo veel mogelijk leden van Fratelli d'Italia het parlement binnen te krijgen, wat de samenwerking met Forza en de Lega onder spanning kan zetten.

Tegelijk hoort men dat ze in de nabije toekomst zou pogen één grote rechtse partij te creëren. We zullen zien wat er uit de bus komt, besluit de spreker.

De regering focust nu op economische zaken en de strijd tegen de hoge inflatie. Er liggen dan ook geen grote ontwerpen op tafel inzake cultuur, gelijke kansen of gender.

3.4. Italiaanse recessie

Wat de recessie betreft, diende Italië bij de Europese Commissie een begroting van 35 miljard euro in voor 2023. Daarvan dient 21 miljard euro om de hoge levenskosten met inbegrip van energie te compenseren voor gezinnen, bedrijven en industrie. De spreker kan daarvan eventueel de details bezorgen. De genoemde begroting betekent een overheidstekort van 4,5/3,5 procent van het bnp, en een staatsschuld van 144,6 procent. De armoedegraad bedraagt nu 20 procent, maar er zijn grote verschillen tussen Noord en Zuid. Zij vult daarbij aan dat 46 procent van de bevolking in het Noorden leeft, waar 55 procent van het bnp gerealiseerd wordt.

3.5. Uitdagingen voor Italië

Italië staat voor een aantal uitdagingen: geografische beperkingen (bergen, vulkanen, aardbevingen enzovoort), verschillende snelheden van ontwikkeling, de snelle transformatie onder invloed van een geglobaliseerde economie, een stedelijke samenleving met groeiende ongelijkheden, een ouder wordende bevolking en een zeer laag geboortecijfer, immigratie en klimaatverandering.

Wat dat laatste betreft, heeft het land te maken met groeiende problemen gerelateerd aan droogte, maar beschikt het als een van de enige landen in Europa nog niet over een preventieplan op dit vlak. De landbouwsector verloor op tien jaar tijd 14 miljard euro.

3.6. Impact Europese sancties op de handelsbetrekking met Vlaanderen

Voor het effect van de Europese sancties tegen Rusland op de handelsbetrekkingen met Vlaanderen belooft ze FIT te bevragen.

3.7. Samenwerking met expats

De Vlaamse Vertegenwoordiging werkt veel samen met Vlamingen in de Wereld, met afdelingen in Milaan en Rome. Men organiseert samen elk jaar een aantal culturele activiteiten.

Iets dergelijks zal zoals gezegd ook gebeuren met het alumninetwerk van de KUL, dat zowel uit Vlamingen als Italianen zal bestaan. Daarnaast vermeldt ze nogmaals de NOB-scholen voor kinderen van expats.

3.8. Toerisme

Verder suggereert ze om de vragen over toerisme voor te leggen aan Toerisme Vlaanderen, al is ze ook bereid de informatie zelf op te vragen.

3.9. Evenwichtige uitwisseling tussen Vlaanderen en Italië

Volgens haar verloopt de uitwisseling tussen Italië en Vlaanderen wel degelijk evenwichtig. Zij was inderdaad in Antwerpen voor bruiklenen aan Italië, maar heeft enkele maanden terug evengoed het Museum voor Schone Kunsten in Gent geholpen met bruiklenen uit Italië.

Ook op het vlak van toerisme kan ze bevestigen dat Italianen geïnteresseerd zijn en graag naar Vlaanderen reizen, met name naar Brussel en de kunststeden.

3.10. Italiaans standpunt over sancties tegen Rusland

Of het standpunt van de regering over de sancties tegen Rusland inmiddels gewijzigd is, zal ze nader bekijken, maar de laatste weken heeft ze daar alvast niets meer over gehoord.

In Italië is wel een zeer sterke vredesbeweging, die ontstaan is na de Tweede Wereldoorlog. De worsteling daarmee van Movimento Cinque Stelle, is een van de aspecten van hun terugtrekking uit de regeringsvorming. Wapenleveringen aan Oekraïne is een heikel thema en voor sommige politici een brug te ver. Italië zal daarvoor zeker niet op de eerste rij gaan staan, voorspelt ze.

3.11. Neerlandistiek in Italië

Van alle Zuid-Europese landen is Italië datgene met de meeste leerstoelen Neerlandistiek. Trieste heeft een grote afdeling, naast Padua, Bologna, Napels en Rome. In Milaan is er een hogeschool.

De studentenaantallen zijn relatief stabiel, maar uiteraard laag. Zoals gezegd worden ze ondersteund, samen met de Nederlandse ambassade en de Taalunie. De bijdrage van de Vlaamse Vertegenwoordiging bestaat bijvoorbeeld uit de uitnodiging van auteurs, naast literaire vertalingen. In dat verband wordt in 2023 ook een project georganiseerd over de professionalisering van vertalers, samen met de Nederlandse ambassade. Er wordt specifiek naar Padua gekeken om te vermijden dat men daar onder de kritieke drempel terechtkomt voor de steun van de universiteit zelf.

3.12. Meerwaarde van de post

Vervolgens verzekert ze dat de diplomatieke post niet heeft stilgezeten in de covid-periode. Haar voorganger heeft ervan geprofiteerd om zich in te werken in de FAO- en WFP-materie. Daarnaast heeft hij bij de opstart veel aan culturele en publieksdiplomatie gedaan, naast academische.

Die domeinen maken nog altijd een deel uit van haar activiteiten, maar nu is het meer van belang om te kijken naar de politieke contacten. In een centralistische staat als Italië is dat niet eenvoudig. Men zit op zich niet op Vlaanderen te wachten, tot men een aantal dossiers naar voren schuift die wel interessant kunnen zijn voor hen, met digitalisering eens te meer als voorbeeld waarin Vlaanderen het verschil kan maken met andere regio's.

Ook de uitwisseling met de universiteiten gebeurt wel degelijk in beide richtingen.¹ Er komen ook heel wat studenten en academici naar Vlaamse universiteiten in verschillende domeinen.

¹ Het antwoord is na afloop van de gedachtewisseling bezorgd. Een van de commissieleden vroeg naar de uitwisselingen van studenten tussen Vlaanderen en Italië. Tijdens het academiejaar 2021-2022 zijn 722 studenten van Vlaamse instellingen in Italië gaan studeren in het kader van Erasmus. In 2018-19 waren dat er 560, dat is een mooie stijging. Het Departement Onderwijs beschikt over heel wat cijfermateriaal over de algemene studentenmobiliteit van en naar Vlaanderen.

Met de ambassadeur bij de Heilige Stoel is ze in contact over een aantal culturele uitwisselingen en activiteiten (er is ook een Belgisch College in het Vaticaan). Ook het Heilig Jaar 2025 biedt een opportuniteit voor een cultureel (muziek)programma. Met de ambassadeur in het Quirinaal is ze vaak in contact. De samenwerking is gericht op wederzijdse versterking. Soms heeft hij bijvoorbeeld een budget en ruimte om iets cultureels te organiseren.

Maar men is vooral in contact over het multilaterale. In FAO gaat het immers naast ontwikkelingssamenwerking grotendeels over Vlaamse bevoegdheden: landbouw, visserij en bosbouw, waardoor alle input van Vlaanderen komt. Ten tijde van het voorzitterschap is goede afstemming dan ook aangewezen, waarvoor op het Departement Landbouw inmiddels iemand is aangesteld.

De rol van de vertegenwoordiger bij die multilaterale instanties is het zichtbaar maken van wat Vlaanderen daarbinnen doet. De inhoudelijke opvolging laat ze aan de experts over.

Daarnaast houdt ze zich bezig met het uitbouwen van netwerken bij Europese partners. De bedoeling is om dit jaar ook de samenwerking met Malawi voor het voetlicht te brengen. Op het einde van het jaar wordt de landstrategie voor dat land gefinaliseerd. Zij wijst er daarbij op dat FAO niet alleen landbouw(ers) ter plaatse ondersteunt, maar ook bezig is met beleid en onderzoek, met name naar technologische oplossingen voor problemen. Over mogelijke samenwerking met Vlaamse universiteiten was er vorig jaar nog een academische conferentie.

Wat de belangrijkste exportproducten zijn, lijkt haar een mooie vraag voor FIT. Ze belooft het antwoord te bezorgen.²

Als belangrijkste waarde van een dergelijke diplomatieke post noemt ze het hebben van ogen en oren in een ambtsgebied: bronnen en contacten die informatie en inzichten opleveren die men niet vindt achter een bureau in Brussel, ook al doet men daar zeer waardevol werk. Door het samenbrengen van mensen ter plaatse worden ook opportuniteiten gecreëerd. De grootte van het land en de bescheiden bezetting van de post nopen wel tot een focus op geselecteerde thema's, liefst die waarvoor ook synergie met FIT gevonden kan worden.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Bart TOMMELEIN
Johan DECKMYN,
verslaggevers

² Na afloop van de gedachtewisseling werd het volgende antwoord bezorgd: "De belangrijkste sectoren voor export naar Italië zijn chemie en farma, kunststoffen, machines en mechanica, onedele metalen en transportmaterieel. Een verdere, en zeer uitgebreide analyse, is te vinden op de website van Flanders Investment & Trade: Italië in cijfers | Flanders Trade (flandersinvestmentandtrade.com)."

Gebruikte afkortingen

FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations
FIT	Flanders Investment & Trade
IFAD	International Fund for Agricultural Development
imec	Interuniversitair Micro-electronicacentrum
MoU	Memorandum of Understanding
NAVO	Noord-Atlantische Verdragsorganisatie
NOB	(Stichting) Nederlands Onderwijs in het Buitenland
VLIZ	Vlaams Instituut voor de Zee
WFP	UN World Food Programme